

Strażnicy Pamięci

(...) I z pozostałych gazet, z wystrzępionych dokumentów zbierać będą nowe drobiazgi, o ludziach i murach, o rzeczach, których już nie ma, o duszy starego miasta.

(Józef Czechowicz: Koń rydzy)

STOWARZYSZENIE ŚRODKOWOEUROPEJSKIE „DZIEDZICTWO I WSPÓŁCZESNOŚĆ”

Organizacja została założona w 1999 roku z inicjatywy osób związanych z innymi stowarzyszeniami i instytucjami zajmującymi się propagowaniem wielokulturowości Lublina i Lubelszczyzny.

Działalność stowarzyszenia jest kontynuacją wcześniejszej aktywności naszych członków na rzecz: porozumienia pomiędzy narodami, przełamywania stereotypów, zachowania wielokulturowości miasta Lublina i regionu oraz „praw człowieka”.

CELE STATUTOWE:

- Działania zmierzające do pogłębienia współpracy pomiędzy młodzieżą, organizacjami i instytucjami międzynarodowymi mającymi na celu zwalczanie wzajemnych stereotypów i uprzedzeń.
- Pogłębienie i zachowanie wiedzy na temat wielokulturowego i wielonarodowościowego dziedzictwa Europy Środkowoschodniej, ze szczególnym uwzględnieniem Lublina i regionu lubelskiego.
- Krzewienie zasad porozumienia pomiędzy narodami, działalność na polu edukacji, kultury i nauki.

FORMY DZIAŁALNOŚCI:

- Organizowanie spotkań, seminariów naukowych, przedsięwzięć kulturalnych.
- Upowszechnianie wiedzy na temat wielokulturowego dziedzictwa Lubelszczyzny – wydawanie publikacji książkowych oraz elektronicznych.
- Organizowanie wymiany międzynarodowej, w szczególności pomiędzy młodzieżą szkolną, akademicką oraz organizacjami o charakterze edukacyjno-kulturalnym.

ZARZĄD:

Robert Kuwałek – prezes zarządu
Anna Krawczyk, Siegfried Kremeyer – wiceprezesi zarządu
Mirosław Szulewski, Grzegorz Kuprianowicz – członkowie zarządu
Irena Kańtoch – sekretarz
Bożena Skórska – skarbnik

Stowarzyszenie Środkowoeuropejskie
„Dziedzictwo i Współczesność” w Lublinie
ul. Peowiaków 12
PL 20-007 Lublin
tel. +48.81. 536 03 22
fax +48.81. 536 03 14
e-mail: heritage@o2.pl;
herit@gmx.net

POLSKIE TOWARZYSTWO SPRAWIEDLIWYCH WŚRÓD NARODÓW ŚWIATA

Polskie Towarzystwo Sprawiedliwych wśród Narodów Świata powstało w Warszawie 20 listopada 1985 roku, zaś jego Koło w Lublinie – 26 maja 1994 roku.

Podstawowym celem Towarzystwa jest danie świadectwa prawdzie i ocalenie od zapomnienia faktów ratowania przez Polaków życia Żydom, upamiętnienie martyrologii Żydów i popularyzowanie wiedzy o zagładzie oraz krzewienie idei humanistycznych zasad współżycia pomiędzy ludźmi różnych narodowości, ras, wyznań i przekonań politycznych. Ponadto Towarzystwo zajmuje się gromadzeniem dokumentów historycznych o planowanych i spontanicznych formach ratowania życia i udzielania pomocy Żydom w okresie zagłady.

Towarzystwo grupuje osoby uhonorowane medalem „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata”, który w imieniu Państwa Izrael przyznaje Instytut Pamięci Yad Vashem w Jerozolimie. Wśród 12.000 osób odznaczonych tym medalem jest około 4900 Polaków.

Towarzystwo liczy 950 członków, na około 2000 żyjących w Polsce uhonorowanych tym medalem.

Lubelskie Koło Sprawiedliwych liczy 22 członków, a swoją działalnością obejmuje byłe województwa regionu lubelskiego: lubelskie, białsko-podlaskie, chełmskie, zamojskie.

Zebrania Zarządu odbywają się w domu przewodniczącego, zaś okresowe zebrania ogólne (dzięki życzliwości tych instytucji) – w Urzędzie Wojewódzkim oraz Bibliotece Uniwersyteckiej KUL.

Zarząd:

Bazyli Chmielewski – przewodniczący
ul. B. Chrobrego 16, PL 20-611 Lublin
tel. +48.81. 442 28 23

Stefan Mazur – wiceprzewodniczący,
tel. +48.81. 532 90 07

Kuśmierz Helena – skarbnik, tel. +48.81. 525 06 25

TOWARZYSTWO PRZYJAŹNI POLSKO-IZRAELSKIEJ O/LUBLIN

Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Izraelskiej w Lublinie zostało założone w 1989 roku przez grupę osób zainteresowanych historią i kulturą Żydów w Polsce, a szczególnie na Lubelszczyźnie. Przez pierwsze lata działalności głównym animatorem i zarazem pierwszym prezesem Towarzystwa był Ryszard Chojecki, a następnie przez wiele lat nieżyjący już Andrzej Nowodworski. Siedzibą Towarzystwa jest Centrum Kultury w Lublinie, gdzie w każdy drugi wtorek miesiąca o godz. 17.00 odbywają się spotkania. Towarzystwo zgromadziło spore grono osób zainteresowanych oraz przyjaciół, którzy do dzisiaj są stałymi uczestnikami spotkań i aktywnie biorą udział w pracach Towarzystwa. Obecnie Towarzystwo liczy 50 stałych członków, a wśród nich członków o specjalnym statusie, tzw. Członków-Przyjaciół, którymi są: Meir Nitzan – mer Rishon LeZion w Izraelu oraz Paweł Bryłowski – prezydent miasta Lublina w latach 1994-1998, poseł na Sejm RP.

Działalność Towarzystwa kierowana jest do wszystkich zainteresowanych osób, zarówno mieszkańców Lublina i regionu lubelskiego, jak również środowisk szkolnych i akademickich. Towarzystwo skupia się na działaniach edukacyjno-informacyjnych przybliżających historię i tradycję kultury żydowskiej na Lubelszczyźnie oraz na współpracy z innymi organizacjami w kraju i za granicą, mającej na celu porozumienie pomiędzy narodami oraz przełamywanie wzajemnych uprzedzeń i stereotypów.

SPOTKANIA, WYKŁADY, PREZENTACJE...

Towarzystwo organizuje cykliczne spotkania i wykłady popularyzujące historię i tradycję kultury żydowskiej na Lubelszczyźnie oraz poruszające sprawy dotyczące współczesnych zagadnień i procesów polityczno-społecznych wśród społeczności

polskiej i żydowskiej. Spotkania prowadzone są przez zaproszonych gości z kraju i zagranicy, pracowników naukowych lubelskich uczelni oraz członków Towarzystwa.

Wspólnie z Towarzystwem Społeczno-Kulturalnym Żydów w Lublinie organizuje okolicznościowe spotkania w Bożnicy Chewra Nosim przy ul. Lubartowskiej 10 (obecnie Izba Pamięci Żydów Lubelskich) z okazji świąt żydowskich, m.in. Pesach, Chanuka, Purim, oraz obchody tragicznych rocznic upamiętniających zagładę Żydów lubelskich.

Towarzystwo prezentuje – wspólnie z Festiwalem Filmów Dokumentalnych „Rozstaje Europy” – filmy dokumentalne dotyczące historii i kultury społeczności żydowskiej na ziemiach Polskich.

Ponadto Towarzystwo organizuje spotkania promujące literaturę o tematyce żydowskiej polskich i izraelskich autorów, koncerty muzyki żydowskiej oraz spektakle teatralne, a także wystawy fotograficzne prezentujące zabytki kultury żydowskiej w Polsce, współczesny Izrael, jak również prace nagrodzone w konkursie plastycznym o historii Żydów na Lubelszczyźnie.

WYJAZDY STUDYJNE:

maj 1999 – wyjazd do Łęcznej, połączony ze zwiedzaniem dawnej synagogi oraz wystawy judaików (obecnie Muzeum Regionalnego)

czerwiec 2000 – „Śladami kultury żydowskiej na Chełmszczyźnie – Łęczna, Włodawa, Sobibór”

wrzesień 2000 – „Śladami kultury żydowskiej na Zamojszczyźnie – Izbica, Zamość, Bełżec, Józefów, Tarnogród”

WYDAWNICTWO:

Towarzystwo zajmuje się wydawaniem i promowaniem utworów polskich i izraelskich autorów. Dotychczas ukazały się:

Igal Ben Arie: *Żydowski sen; Inny* – tomiki poetyckie
Łucja Glikszman: *Na aryjskich papierach* – wspomnienia

Mieczysław Rolnicki: *Krzak gorejący* – wspomnienia

WSPÓŁPRACA:

Od początku istnienia Towarzystwo współpracuje z młodzieżą szkolną i akademicką miasta Lublina oraz regionu lubelskiego, jak również innymi instytucjami z kraju i zagranicy, m.in. Studium Kultury przy Centrum Kultury w Lublinie, Towarzystwem Społeczno-Kulturalnym Żydów w Lublinie, Gminą Wyznaniową Żydowską w Warszawie, Instytutem Yad Vashem w Jerozolimie, Izraelsko-Polskim Stowarzyszeniem dla Rozwoju Stosunków i Przyjaźni w Tel Awiwie, Komitetem Lubelskim w Izraelu, Ambasadą Izraela w Polsce, Fundacją Lauder w Warszawie, Państwowym Muzeum na Majdanku.

Zarząd:

Florentyna Kubejko – prezes
Anna Krawczyk, Robert Kuwałek – wiceprezesi
Miroslaw Szulewski – sekretarz
Elżbieta Wieczorek – skarbnik

Centrum Kultury w Lublinie/Lublin Culture Centre
ul. Peowiaków 12
PL 20-007 Lublin
tel.: +48.81. 536 03 22, fax: +48.81. 536 03 14
e-mail: tppilub@poczta.onet.pl

TOWARZYSTWO SPOŁECZNO-KULTURALNE ŻYDÓW W POLSCE (TSKŻ)

TSKŻ jest dobrowolnym, samorządowym, apolitycznym, neutralnym światopoglądowo zrzeszeniem obywateli polskich narodowości żydowskiej lub pochodzenia żydowskiego, zamieszkałych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Towarzystwo m.in. inicjuje przedsięwzięcia o charakterze ogólnokrajowym, służące umocnieniu tradycji narodowych, świadomości historycznej i przybliżeniu wszystkim obywatelom wartości kulturalnych narodu żydowskiego poprzez działalność oświatową, publicystyczną, informacyjną, organizowanie ruchu artystycznego, wydawanie i rozprowadzanie książek, prasy, biuletynów i innych wydawnictw o tematyce żydowskiej.

Lubelskie koło istnieje od 1950 roku. Spotkania organizuje przy Lubartowskiej 10, gdzie mieści się Izba Pamięci Żydów Lubelskich

Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Lublinie organizuje wspólnie z Towarzystwem Przyjaźni Polsko-Izraelskiej różnego rodzaju spotkania w Centrum Kultury w Lublinie (spotkania z okazji świąt żydowskich, koncerty muzyki żydowskiej, wieczory poetyckie, wykłady dotyczące dziejów społeczności żydowskiej w Polsce i na Lubelszczyźnie, odczyty prac magisterskich o tematyce żydowskiej itp.). Wspólnie również obchodzone są tragiczne rocznice związane z zagładą Żydów:

3 listopada – rocznica masowej egzekucji 18.400 Żydów, więźniów obozu koncentracyjnego na Majdanku;

9 listopada – rocznica ostatecznej likwidacji getta lubelskiego;

Dni Majdanka – organizowane przez Państwowe Muzeum na Majdanku.

Adres do kontaktu:

ul. Lubartowska 10, PL 20-115 Lublin

GMINA WYZNANIOWA ŻYDOWSKA W WARSZAWIE – FILIA W LUBLINIE

Samodzielna Gmina Wyznaniowa Żydowska w Lublinie reaktywowana została już w 1944 r., zaraz po wyzwoleniu Lublina spod okupacji hitlerowskiej. Jako pełna instytucja istniała do lat osiemdziesiątych, gdy w mieście udawano się zebrać minjan, czyli 10 dorosłych mężczyzn – Żydów, zdolnych do odprawiania nabożeństw. Z powodu emigracji i naturalnego odpływu większości Żydów przestała istnieć.

Dopiero w 1997 r., gdy w Warszawie powstała Gmina Wyznaniowa Żydowska, Lublin stał się filią tejże Gminy. Obecnie lubelska filia liczy 14 członków, ale nadal nie posiada minjan, stąd też niemożliwa jest organizacja pełnych nabożeństw. Organizowane są natomiast spotkania z okazji ważniejszych świąt żydowskich, jak Purim, Pesach, Rosz Haszana czy Chanuka. Święta te obchodzone są wspólnie z członkami TSKŻ. Tylko z okazji większych wydarzeń, gdy do Lublina przybywają liczniejsze grupy Żydów, odprawiane są nabożeństwa – ostatnie, uroczyste nabożeństwo szabatowe odprawiano w Lublinie w roku 2000, przy okazji organizacji wydarzenia „Jedna ziemia – dwie świątynie”.

Siedzibą lubelskiej filii warszawskiej Gminy jest bóżnica Chewra Nosim, przy ul. Lubartowskiej.

ul. Lubartowska 10, PL 20-115 Lublin

tel.: +48.81. 525 01 41

Przewodniczący: Roman Litman.

ZAKŁAD KULTURY I HISTORII ŻYDÓW UMCS

Zakład Kultury i Historii Żydów powstał w październiku 2000 jako mała niezależna placówka przy Wydziale Humanistycznym UMCS. Swoją działalność koncentruje na badaniach dotyczących dziejów historycznych i kultury narodu żydowskiego, ze szczególnym uwzględnieniem Żydów lubelskich, a także na prowadzeniu zajęć oscylujących wokół tej tematyki na różnych wydziałach uniwersytetu oraz wydawaniu publikacji naukowych. Kolejne jego cele to organizacja wykładów otwartych, konferencji naukowych, szkół letnich, seminariów dla studentów, nauczycieli i wychowawców popularyzujących wiedzę w tej dziedzinie. Godłem graficznym Zakładu, zaprojektowanym przez dr. Andrzeja Trzcinińskiego z Wydziału Artystycznego UMCS, jest stylizowana hebrajska litera lamed, poprzez swą formę i brzmienie nawiązująca do Lublina.

Do etatowych pracowników Zakładu należą: prof. dr hab. Monika Adamczyk-Garbowska, profesor literatury amerykańskiej i porównawczej, członek redakcji rocznika *Polin: A Journal of Polish Jewish Studies* wydawanego w Waltham, Massachusetts; dr Konrad Zieliński, specjalista w dziedzinie historii Żydów w Polsce Kongresowej, autor dwóch książek o Żydach w Lublinie i regionie lubelskim;

Katarzyna Więclawska, anglistka, pracująca nad doktoratem na temat obrazu sztetł w literaturze polskiej, jidysz i amerykańskiej.

Zakład Kultury i Historii Żydów współpracuje z Ośrodkiem „Brama Grodzka – Teatr NN”, Towarzystwem Przyjaźni Polsko-Izraelskiej, działem naukowym Muzeum na Majdanku oraz innymi placówkami w Lublinie zajmującymi się tematyką żydowską. Utrzymuje także kontakty z innymi instytucjami tego typu w Polsce (m.in. Żydowskim Instytutem Historycznym i Fundacją „Dziedzictwo” im. Chone Shmeruka w Warszawie oraz Fundacją Judaica w Krakowie), a także z wieloma ośrodkami zagranicznymi. Z Zakładem współpracują również naukowcy z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego oraz Muzeum na Majdanku, m.in. prof. dr hab. Władysław Panas, dr Sławomir Żurek (w dziedzinie literatury), dr Andrzej Trzciniński, dr Paweł Sygowski (historia sztuki), ks. dr Romuald Jakub Weksler-Waszkinel (filozofia i teologia), prof. dr hab. Tadeusz Radzik, prof. dr hab. Jan Lewandowski, prof. dr hab. Zygmunt Mańkowski, prof. dr hab. Henryk Gmiterek, Robert Kuwałek, Tomasz Kranz (historia).

Zakład Kultury i Historii Żydów
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
ul. Sowińskiego 17, PL 20-040 Lublin
tel./fax: +48.81. 537 50 90
e-mail: jewishst@klio.umcs.lublin.pl